

krásky slovenska

ROČNÍK XLV

10/68

KČS 3,50

PRVÝ SLOVÁK NA MONT BLANCU

EDMOND NEMČEK

V Savojských Alpách, na rozhraní Francúzska, Talianska a Švajčiarska sa rozkladá žulový masív, z ktorého čnie do výšky 4807 m najvyšší vrch Európy – Mont Blanc (Biely vrch).

Na samom temene tohto vrchu roku 1892 chýrny hviezdár-astrofyzik Pierre J. C. Janssen, direktor štátnej hviezdárne v Meudone pri Paríži za finančnej pomoci tzv. dočasnej spoločnosti pre observatórium na Mont Blancu (Eiffel, princ Bonaparte, barón Rotschild a iní) založil malú, drevenú pozorovaciu stanicu vedľa útulne pre turistov. Janssenovi veľmi záležalo na tejto pozorovateľni, lebo si od nej sľuboval, že pomôže rozriešiť najmä niektoré problémy slnečného spektra. Jeho spolupracovníci však nesúhlasili so založením vrcholovej stanice, lebo sa len málokomu chcelo tam konať pozorovania. Keď roku 1905 Janssen prijal k sebe za asistenta mladého doktora pražskej Karlovej univerzity Milana Rastislava Štefánika, bol už 80-ročný, a tak sa nemohol osobne zúčastňovať na týchto pozorovaniach. Štefánik sa mu preto zavďačil tým, že podnikal pracovné výstupy na vrchol. Takto sa stal Mont Blanc významným medzníkom na životnej ceste Štefánikovej a jeho dôležitým pracoviskom.

Prvý výstup na vrchol Štefánik vykonal v dňoch 17. júna – 4. júla 1905 v rámci výpravy, ktorú

viedol G. Millochau, Janssenov starší asistent. Tento svoj výstup Štefánik hneď aj opísal. Článok mal vydať istý parížsky nakladateľ a za honorár sa chcel Štefánik vystrojiť na svoju prvú zahraničnú výskumnú cestu do Španielska. No peniaze na tieto výdavky si Štefánik napokon požičal akiste preto, že mu článok nevydali. Tak sa stalo, že ho potom v slovenčine poslal vydavateľstvu TRANOSCIUS v Liptovskom Sv. Mikuláši, ktoré ho pod titulom „Pol mesiaca na vrchu Mont Blancu“ uverejnilo v svojom Evanjelickom kalendári na rok 1907 – ako je nižšie uvedený. O výprave referovali aj miestne noviny v Chamonix „Revue du Mont-Blanc“ v obširnej správe z 18. júla 1905 pod nadpisom „Rekord v pobyte na vrchole Mont Blancu. 15 dní na Janssenovom observatóriu.“ V úvode správy spomínajú „Štefánika, slovenského astronóma“ a končia takto: „A pán Milan Štefánik vykonal výstup na alpského obra po prvý raz. Jeho výstup bol, bez nadsádzky, dokladom jeho alpinistickej zdatnosti a jeho predĺžený pobyt vo výške 4810 m nad morom aj dôkazom jeho nevšednej vytrvalosti.“

Okrem tohto prvého výstupu na Mont Blanc vykonal ich Štefánik ešte ďalších 5, o ktorých vieme. Posledný z nich v dňoch 15.–20. septembra 1908, teda práve pred 60 rokmi.

Pri práci na vrchu Mont Blanc.
Štefánik prvý zľava

Z výstupu na Mont Blanc r. 1905. Uprostred Milan R. Štefánik

